

LBRIS | We know
books

MARILENA GALA

JOHN FITZGERALD KENNEDY

**un președinte devenit mit
al tuturor noilor generații**

prefață de CARLO ROSSELLA



CUPRINS

Prefață	7
VIATA	10
Anii de tinerețe	12
Către o carieră politică strălucită	26
Anii în Senat	37
În sfârșit nominalizarea	54
JFK la Casa Albă	66
Genealogie	83
IMAGINI	84
CRONOLOGIE	188
BIBLIOGRAFIE	190
CREDITE FOTOGRAFICE	191

John F. Kennedy era cel de-al doilea copil al unei familii de origine irlandeză, bogată și importantă deja când micul Jack – acesta era diminutivul care urma să îl însoțească toată viața – s-a născut pe 29 mai 1917. Străbunicul său, Patrick, era, când sosise la Boston de pe bătrânul continent, doar unul dintre atâția imigranți care ajungeau în Statele Unite în căutarea norocului. Alegerea de a se stabili în orașul în care se afla una dintre cele mai importante comunități irlandeze îi crease cel mai probabil nou sositului sentimentul liniștitor de a face parte dintr-un grup guvernat de reguli și de obiceiuri familiare lui; cu toate acestea, tocmai acest lucru s-a dovedit în timp a fi unul dintre obstacolele cel mai greu de depășit pentru ca familia Kennedy să înceteze să mai facă parte dintr-o minoritate etnică și să reușească să se integreze în întregime în societatea americană și în structurile ei.

Primul pas fundamental în acest sens a fost întreprins de tatăl lui John, Joseph Patrick Kennedy, licențiat la Harvard și care, având puțin peste douăzeci de ani, dăduse dovadă de un simț pentru afaceri ieșit din comun, datorită căruia urma să acumuleze averea însemnată a familiei.

Cu aceeași fermitate pe care o demonstrase și la lucru, în 1913 Joseph a reușit să se însoare cu Rose Fitzgerald, fiica primului primar de origine irlandeză al orașului Boston. Era o căsnicie pe care Honey Fitz, cum era numit de către cunoscuți bunicul matern al lui Jack, nu o privise cu ochi buni, dar Joseph, deși era fiul unui cârciumar, nu era genul de om care să renunțe ușor: Rose era cu siguranță una dintre cele mai bune partide din oraș, iar Joe era un om ambițios și întreprinzător, care a știut să îi ofere soției un trai foarte înstărit și plin de satisfacții din punct de vedere social.

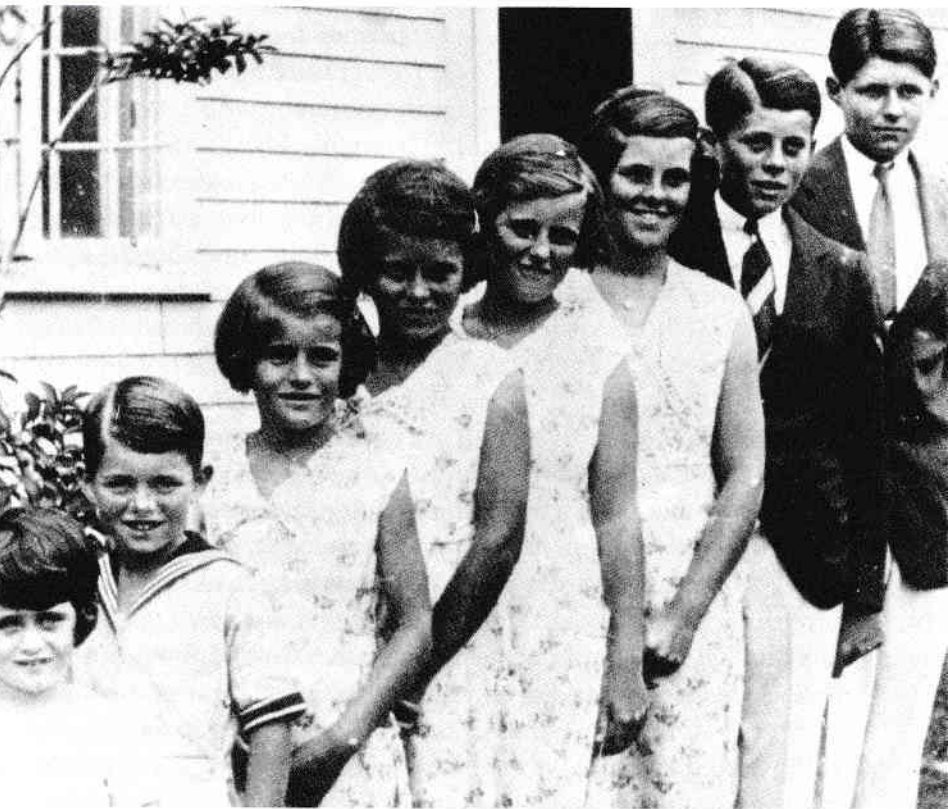
La nașterea lui John, Joseph și Rose Kennedy locuiau în Brookline, o suburbie rezidențială a Bostonului; după aproximativ zece ani, pentru a asigura exigențele capului familiei (ale căru

IIRDIS

We know
history

afaceri în continuă creștere se diversificau pe zi ce trecea), aceasta a trebuit să își schimbe reședința în repetate rânduri, fapt ce a contribuit la amortizarea în tânărul Jack a sentimentului lăuntric de apartenență la un loc, fie acesta și propria cameră.

În timpul acestei prime perioade trăite în orașul natal, zilele lui John și ale fratelui său mai mare, Joseph Jr, se împărțeau între școală – mai întâi cea publică locală și apoi, din 1924, cea



• Familia catolică de origine irlandeză a viitorului președinte Kennedy era un clan numeros. În această imagine, JFK (al doilea din dreapta) a fost fotografiat împreună cu frații și cu surorile sale când avea aproximativ treisprezece ani.

privată, Dexter School – și timpul liber, când bunicul Fitzgerald îi ducea la meciurile celor de la Red Sox (echipa de fotbal american din Boston) sau la plimbare cu barca în parcul public din Boston. Familia își petrecea vacanțele în localități exclusiviste: Cohasset, o enclavă protestantă în care familia Kennedy, catolică, a întâmpinat o ostilitate de nedepășit, apoi în Craigville Beach și, din 1926, în Hyannis Port (ambele în peninsula Cape Cod), unde au avut parte de o primire mult mai bună.

În 1927, pentru a înlesni deplasările lui Joe Sr, care trebuia să își desfășoare afacerile între New York și Los Angeles (unde făcuse investiții importante în industria cinematografică), familia s-a transferat la Riverdale, o suburbie la nord de Manhattan. Motivul mutării, urmată după numai doi ani de un alt transfer într-o vilă mult mai luxoasă la câțiva kilometri mai departe, nu se explica în totalitate prin nevoia de o mai mare mobilitate a lui Joseph. Acesta, într-adevăr, nu voia ca propriii copii – se mai născuseră între timp și Rosemary (1918), Kathleen (1920), Eunice (1921), Patricia (1924), Robert (1925) și Jean (1928), în vreme ce Edward urma să se nască în 1932 – să trebuiască să suporte ceea ce îndurase el în tinerețe: la Boston era greu chiar și pentru o familie bogată ca a lor să evite discriminările ce surveneau implicit din cauza apartenenței la o minoritate irlandeză.

Joseph Sr avea o personalitate puternică și, deși își petrecea puțin timp acasă cu soția și copiii, ajunsese să făurească în jurul propriilor valori și obiective ritmul, regulile, însăși viața de zi cu zi a familiei sale. Împărtășea cu Rose aceeași strădanie profundă de a-și crește copiii cu dorința de a atinge excelența întotdeauna și în orice domeniu. Astfel, în timp ce, în calitate de om de afaceri priceput cum era, se ocupa de sporirea averii și de creșterea statutului social al propriului nume, ca tată avea grijă să cultive, mai ales în ceea ce-i privea pe băieți, spiritul de competiție, atât în sport cât și în orice altă activitate. Rose, în schimb, avea grijă de educația lor punând accent pe respectul preceptelor și al practicilor religioase, al demnității și al ordinii, în apărarea cărora era

LIBRIS | We know books

o adevărată maniacă, după
chiar spusele rudelor sale.

Micul Jack era adesea bolnav și își petrecea timpul citind poeme cavalierești, romane de aventuri și, nu în ultimul rând, biografiile unor oameni iluștri. Suferea din cauza lipsei frecvente a mamei care, în parte din cauza îndatoririlor sociale strâns legate de faptul de a fi soția unui bărbat în ascensiune, în parte din cauza nevoii de a o supraviețui pe Rosemary, cea de-a treia născută, care avea mari probleme psihice și fizice, nu le acorda copiilor toată atenția pe care aceștia și-o doreau. În opinia lui Jacqueline, viitoarea soție a lui JFK, Jack era „bărbatul care era pentru că nu fusese iubit de mama sa așa cum ar trebui să fie iubit un copil”. Indiferent de influența acestei experiențe din copilărie asupra vieții sale de adult, este cert faptul că John a dezvoltat în acești ani o tendință de nesuprimat de a încălca regulile impuse de Rose: puneă întrebări cât se poate de nereverențioase legate de pasaje din Biblie, era dezordonat peste măsură și nu ajungea niciodată la masă la timp.

Însă contextul familial a fost crucial și în dezvoltarea altor aspecte fundamentale ale personalității viitorului președinte al



• Tânărul John F. Kennedy purtând
uniforma de student. Profesorii
și-l aminteau la începuturile sale
ca un elev extrem de inteligent,
dar deloc silitor.

Statelor Unite. Avere, în viziunea lui Joseph Sr, trebuia să le asigure propriilor copii posibilitatea de a primi cea mai bună educație, de a frecventa cercurile cele mai exclusiviste, de a avea o viață socială strălucită și de a călători peste tot în lume și mai ales în Europa, însă nu ar fi trebuit să devină garanția unui loc cald în care să se instaleze comod. Dimpotrivă, tocmai această condiție privilegiată trebuia să reprezinte pentru ei un stimul irezistibil de a obține întotdeauna realizări tot mai multe și mai mari decât oricine altcineva. Această nevoie indusă de a se simți mereu în competiție cu semenii era valabilă atât în interiorul nucleului familial cât și în relațiile cu exteriorul. Prin urmare, ceea ce ar fi putut constitui un factor de slăbiciune în relația dintre frați, în sensul unei coeziuni minate de confruntarea constantă între capacități, abilități și rezultate ale fiecăruia, era compensat din abundență de un sentiment de apartenență la un grup, fapt ce făcea din familia Kennedy un bloc solidar, în stare să se unească împotriva lumii.

Joseph Jr și John se întărâtau adesea. Primul, mai mare și mai puternic, obișnuia să facă pe tiranul, impunând jocuri și întreceri de la care cel de-al doilea născut nu se sustrăgea sub nici o formă, oricare ar fi fost riscul de înfruntat. Cei doi frați au frecventat școala generală câțiva ani în același institut privat din districtul Riverdale, unde se transferase familia. Apoi Joe Jr a fost înscris la Choate (tot o școală privată, din Connecticut), de unde plecau de obicei vlăstarele familiilor celor mai importante și mai bogate din țară să urmeze cursurile universitare la Harvard. Jack, în schimb, fusese trimis la Canterbury School, o școală catolică foarte prestigioasă și ea, unde însă tânărul Kennedy nu a fost în stare să obțină rezultate tocmai strălucite. Într-adevăr, în această perioadă – suntem în 1930 –, băiatul de treisprezece ani era interesat mai mult de activitățile sportive decât de studiu și era foarte nemulțumit de atitudinea închisă față de lumea exterioară care părea să predomină în institut.

În anul următor, în urma unei cereri a sa, tatăl l-a înscris și pe Jack la Choate, unde avea să își petreacă cei aproximativ patru

ani de tranziție de la adolescență la vârsta maturității, marcați de boli continue și de pierderi evidente în greutate pentru care medicii nu reușeau să găsească un diagnostic. Problemele de sănătate se alăturau unui randament școlar cu siguranță nu foarte bun: cele mai bune note le obținea la istorie și la engleză, în timp ce avea rezultate slabe la latină și la franceză. Toate acestea dădeau impresia că tânărul Jack nu avea să obțină niciodată rezultatele foarte bune ale fratelui său mai mare, care însă era primul la învățătură cât și la sport.

Pe scurt, faptul de a trăi în umbra fratelui mai mare părea a fi într-o oarecare măsură destinul lui John, care, totuși, nu dădea semne că ar fi dezvoltat vreun complex de inferioritate. Nu întâmplător, zelul cu care Joe Sr încercase dintotdeauna să stimuleze independența în gândire a băieților săi și un interes și o capacitate de analiză deosebite în privința evenimentelor contemporane urma să găsească tocmai în John terenul cel mai fertil. Într-adevăr, în ciuda relației conflictuale cu fratele mai mare și a așteptărilor neîmplinite ale tatălui în timpul anilor petrecuți la Choate, John dăduse dovadă mai degrabă de o dorință de a pune la îndoială regulile (în acest caz, pe cele școlare) decât de a se resemna să fie dominat de figura lui Joseph Jr.

După obținerea diplomei cu o medie nu prea strălucită, tocmai această nevoie de a se deosebi și de a se dezlipi de umbra fratelui iubit, totuși, l-a determinat cel mai probabil pe John să aleagă să se înscrie la Princeton în loc de Harvard. I-a cerut, totuși, tatălui să i se ofere aceeași șansă pe care o primise și Joseph Jr: aceea de a-și petrece o perioadă de studii la Londra, urmând cursurile lui Harold Laski, la London School of Economics. Joe Jr într-adevăr se întorsese din Europa foarte încântat de experiența trăită alături de profesorul cu idei socialiste. Astfel, între primăvara și vara lui 1935, și Jack a avut ocazia să petreacă o perioadă foarte plăcută în capitala britanică, pe care a dedicat-o în mare parte lărgirii propriilor orizonturi sociale, mai degrabă decât aprofundării unor subiecte de studiu precise. Apoi, o nouă înrăutățire a stării de sănătate l-a constrâns să se întoarcă în grabă în Statele Unite.

Cel de-al doilea născut al familiei Kennedy trebuia să se confrunte cu începerea cursurilor la prestigiosul colegiu Princeton, însă nu a reușit să frecventeze cursurile dincolo de luna decembrie 1936, când a fost internat în spital. În timpul lunilor de convalescență după o boală care nu fusese încă diagnosticată cu exactitate, John s-a hotărât să părăsească Princeton pentru a-și continua studiile la Harvard. Mediul colegiului în care apucase să învețe numai câteva luni îl întristase, iar transferul la universitatea care îi acordase diploma de licență tatălui și la care învăța și fratele mai mare i-a îmbunătățit cu siguranță starea de spirit.

Poate că ar trebui menționat faptul că Harvard, cel puțin la început, a reprezentat un progres pentru tânărul Kennedy mai ales în acest sens. Într-adevăr, în timp ce notele sale continuau să rămână cu mult sub nivelul excelenței, John era destul de popular printre colegii de cursuri. După spusele multora dintre aceștia, dar și ale unei bune părți din corpul didactic, cel de-al doilea născut al familiei Kennedy era dezinvolt și simpatic, adesea necuviincios și poznaș și, deși nu se dedica prea tare studiului, mai ales în ce privea materiile pe care le considera plictisitoare, avea o minte strălucită și un farmec natural.

Jack obținuse confirmarea definitivă a acestei capacități de a atrage (în special femeile) în timpul primei călătorii în Europa, în 1935. Astfel, îi povestea lui Lem Billings, prietenul său încă din timpurile când frecventa Choate, că descoperise că este un seducător cu obrăznicia tinerească a oricărui băiat de optsprezece ani care își dă seama că are complet la dispoziția sa un câmp de testare plăcut și ușor, de unde să culeagă confirmări și satisfacții. De altfel, exemplele prezente în familie urmau toate direcția culturii predominante în epocă, în care apetitul sexual și extraconjugal al bărbatului era trecut cu vederea și în care femeia avea un rol subordonat, fiind limitată exclusiv la funcția naturală de mamă. Așadar, în acest sens John nu avea să fie o excepție și nu avea să se îndepărteze de la calea parcursă deja la timpul său de bunicul Fitzgerald și mai apoi de tatăl său, ale cărui aventuri amoroase erau cunoscute și justificate practic de copii.

Anii de colegiu petrecuți la Harvard au fost umbriți de probleme de sănătate recurente. Durerilor abdominale li se alăturau cele tot mai mari de spate care nu numai că îi limitau considerabil activitățile sportive și rezultatele obținute la acestea, dar îi influențau puternic și posibilitatea de a merge la cursuri. Începând cu 1937, tocmai pentru a atenua neplăcerile cauzate de o colită, tânărul Kennedy începuse să folosească steroizi, care cel mai probabil au fost cauza durerilor de spate ce s-au demonstrat cu timpul imposibil de înlăturat. În acea perioadă, într-adevăr, efectele colaterale ale unora dintre substanțele folosite încă la nivel experimental erau dificil de estimat, iar John a trebuit să suporte consecințele.

Totuși, aceste grave probleme de sănătate nu l-au împiedicat să se întoarcă în Europa. Desăvârșirea educației unui tânăr gentilom american nu putea să nu implice și dobândirea unei cunoașteri directe a bătrânului continent. Era vara lui 1937, un moment cu siguranță dificil în istoria europeană, când Jack, în compania prietenului Billings, a vizitat pe rând Franța, Italia și Germania. A fost o călătorie fructuoasă pentru John, deoarece tensiunile între cele mai importante state ale continentului au dat naștere unei serii de considerații ce l-au împins spre reflecție, urmându-și curiozitatea înnăscută pentru marile chestiuni politice și pentru relațiile internaționale, legate de natura puterii, de diferitele sale modificări și de relativele sale limite. De altfel, una dintre materiile căreia Jack i se dedica cel mai tare la colegiu era tocmai *Government* (care, în felul cum era structurat la Harvard, poate fi considerat în ansamblu drept echivalentul unui curs de științe politice și de relații internaționale laolaltă).

Atunci când, în decembrie 1937, tatăl său a fost numit de Roosevelt în funcția de ambasador la Londra, s-au deschis pentru John o serie de oportunități nebănuite de a trăi experiențe noi. În iulie 1938 se afla din nou în capitala britanică, unde a lucrat pentru o scurtă perioadă de timp la ambasadă, fără a neglija însă grupul plăcut de persoane care formau viața mondenă din jurul

curții regale britanice. A rămas aici (cu excepția vacanțelor petrecute pe Coasta de Azur) până la sfârșitul lui august, când s-a întors în țară pentru a-și relua cursurile universitare.

Prezența sa la Londra în toiul crizei cehoslovace (când intențiile expansioniste ale lui Hitler, după anexarea Austriei, se îndreptaseră către mica republică de la granița cu Germania) i-a crescut considerabil interesul lui John pentru evenimentele din Europa. De aceea, după întoarcerea la Harvard, a cerut și a și obținut concentrarea tuturor cursurilor rămase în primul semestru, pentru a putea avea apoi la dispoziție primăvara succesivă, cu scopul de a pleca din nou în Europa și de a lucra la teza de licență pe care intenționa să o dedice examinării evenimentelor contemporane. Subiectul disertației s-a dovedit la final a fi una dintre temele de cea mai mare actualitate ale momentului (și una dintre cele mai dezbătute în deceniile ce au urmat) astfel încât, în ciuda evidentelor considerații naive și a neajunsurilor unei analize conduse de un tânăr proaspăt absolvent, teza sa, reelaborată parțial și îmbunătățită din punct de vedere stilistic, urma să devină obiectul unei cărți de succes apărute în 1940 cu titlu *Why England Slept (De ce a dormit Anglia)*.

Călătoria pe bătrânul continent a fost de data aceasta mai lungă decât cele precedente. A ajuns iarăși la Londra, Roma, Paris, dar și la Danzig, Varșovia, Leningrad, Moscova, Kiev, București și apoi în Turcia, la Ierusalim, Beirut, Damasc și Atena. Și lista nu se oprește aici: astfel, înainte de a se întoarce în țară, fiul ambasadorului Kennedy a dorit să meargă și la Praga, capitala țării care era obiectul compromisului făcut în timpul Conferinței de la München din septembrie 1938, asupra căruia își concentra atenția ca temă pentru teza sa.

John cu siguranță nu și-a construit argumentele folosite în disertație doar în baza experienței directe: tatăl său, care în calitate de ambasador era în favoarea politicii așa-zise de *appeasement* a premierului britanic Chamberlain (adică de sprijinire în mare parte a revizionismului și a expansionismului lui Hitler),

i-a oferit lui John un ajutor fundamental datorită cunoștințelor sale. În urma discuțiilor repetate cu reprezentantul diplomatic al Maiestății Sale în Statele Unite și a materialului furnizat de atașatul de presă pe lângă ambasada americană la Londra, tânărul Kennedy a putut dispune de multe documente inedite cu ajutorul cărora să poată reconstitui dezbaterile și cauzele hotărârii luate de laburiștii și de conservatorii britanici în timpul crizei cehoslovace. A reușit astfel să scrie în numai câteva luni o teză în care analiza decizia guvernului Maiestății Sale de a ceda în fața cererilor lui Hitler legate de dezmembrarea, practic, a Republicii Cehoslovace. Obiectivul studiului consta în identificarea mecanismelor de căutare a unui consens care într-o democrație precum Marea Britanie – și precum Statele Unite – puteau să fi pus și să pună în pericol siguranța țării prin urmărirea unei politici de investiții slabe în armament.

Pentru John acesta a fost un angajament extrem de formativ poate mai mult decât pentru alți studenți. Nu atât pentru rezultatul final obținut, dat fiind că era vorba despre o lucrare ce mai conținea numeroase imperfecțiuni și divagații, cât mai degrabă pentru constanța cu care considerațiile expuse și concluziile obținute cu această ocazie aveau să îl însoțească în deceniile următoare până la Casa Albă.

Poate că doar puține alte experiențe aveau să lase o urmă la fel de adâncă în mintea lui John F. Kennedy, contribuind astfel la definirea profilului său de lider concentrat să monitorizeze și să îndrume opinia publică pentru a evita să devină „victimă” a acesteia. Printre acestea se numără cu siguranță întâlnirea la distanță cu unul dintre cei mai charismatici oameni politici ai vremii – Winston Churchill –, căruia John i-a ascultat discursul din Parlament când Marea Britanie i-a declarat război lui Hitler. Excelentele abilități oratorice ale exponentului conservator au lăsat o amintire de neuitat în tânărul american care a continuat să îl privească pe Churchill ca pe unul dintre cei mai importanți statisticieni ai epocii moderne și pentru felul cum a știut să